

YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİNİN ÜÇÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ

Sude Nur ÇAMAŞ
Milli Eğitim Bakanlığı
sudecms52@outlook.com
ORCID:0009-0006-2427-7647

Cemile ERTURAN
Milli Eğitim Bakanlığı
erturancemile1@gmail.com
ORCID: 0009-0008-1873-958X

Arş. Gör. Dr. Okan DORUK
Gazi Üniversitesi
okandoruk@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6264-765X

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 20.04.2026

Revize Tarihi: 10.05.2026

Kabul Tarihi: 27.06.2026

Atf Bilgisi: Çamaş, S. N., Erturan, C.ve Doruk, O. (2026). Yaratıcı drama etkinliklerinin üçüncü sınıf öğrencilerinin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 7(1), 41-53.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisini incelemektir. Çalışma, eşitlenmemiş kontrol grublu ön test-son test desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen ve 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ankara ilindeki bir ilkökulda öğrenim gören toplam 40 ilkökul 3. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada deney grubunda 20, kontrol grubunda 20 öğrenci yer almıştır. Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla “Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Uygulama sürecinde deney grubunda Hayat Bilgisi dersi yaratıcı drama uygulamalarıyla, kontrol grubunda ise düz anlatıma dayalı öğretimle yürütülmüştür. Uygulama, “Ülkemizde Hayat” ve “Doğada Hayat” üniteleri kapsamında altı hafta boyunca sürmüştür. Verilerin analizinde SPSS 24 paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının tutum ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmezken, deney grubunda son test lehine anlamlı bir artış belirlenmiştir. Ancak uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar, yaratıcı drama uygulamalarının deney grubundaki öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde desteklediğini; ancak bu etkinin gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, hayat bilgisi dersi, ilkökul 3. sınıf, hayat bilgisi dersine yönelik tutum.

THE EFFECT OF CREATIVE DRAMA ACTIVITIES ON THIRD-GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS’ ATTITUDES TOWARD THE LIFE STUDIES COURSE

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the effect of creative drama activities used in the Life Studies course on third-grade primary school students’ attitudes toward the Life Studies course. The study was conducted using a pretest-posttest non-equivalent control group design. The study group consisted of 40 third-grade primary school students attending a primary school in Ankara during the fall semester of the 2023–2024 academic year. The participants were selected through convenience sampling. The experimental group included 20 students, and the control group included 20 students. The “Life Studies Course Attitude Scale” was used to determine students’ attitudes toward the Life Studies course. During the implementation process, the Life Studies course was taught through creative drama activities in the experimental group, while lecture-based instruction was used in the control group. The implementation lasted six weeks and covered the units “Life in Our Country” and “Life in Nature.” SPSS 24 package program was used for data analysis. According to the findings, there was no significant difference between the pretest attitude scores of the experimental and control groups before the implementation. While no significant difference was found between the pretest and posttest scores of the control group, a significant increase in favor of the posttest was found in the experimental group. However, no significant difference was found between the posttest scores of the experimental and control groups at the end of the implementation. These results indicate that creative drama activities positively supported the attitudes of students in the experimental group toward the Life

Studies course; however, this effect did not reach a statistically significant level in the comparison between groups.

Keywords: Creative drama, Life Studies course, third-grade primary school students, attitudes toward the Life Studies course.

Giriş

Küreselleşen dünyada sanattan spora, tarımdan sanayiye kadar birçok alanda gelişim ve değişim yaşanmaktadır. Eğitim de bu değişim ve gelişimlerden nasibini almakta ve eğitim paradigmaları değişmektedir. Değişen eğitim paradigmalarıyla birlikte tüm dünyada, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıran ve çok yönlü gelişimlerine fırsat tanıyan yöntemlere vurgu yapılmaktadır.

Eğitim; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel olarak bütünsel bir açıdan yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda insan ve çevre arasında etkili iletişim dengesinin kurulması adına bir yöntem olarak yaratıcı drama ön plana çıkmaktadır (Adıgüzel, 2017). Eğitimde yaratıcı drama; bir konuyu doğaçlama ve rol oynama gibi teknikleri kullanarak, bir grup veya grup üyelerinin geçmiş yaşantılarından faydalanarak canlandırmalar yapmaktır. Yaratıcı drama öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine katkı sağlamakta, öğrenmede kalıcılığı artırmakta, aktif bir öğretim süreciyle dersleri zevkli bir hale getirmekte ve sınıf içi ilişkilerde ılımlı bir iletişim ortamı oluşturmaktadır (Nayci ve Adıgüzel, 2017; Özkara ve Keklik, 2021). Yaratıcı drama sürecinde öğrenciler, farklı rolleri oynayarak gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri olayları güvenli bir ortamda deneyimleme fırsatı bulmaktadırlar. Bu durum, öğrencilerin kendilerini ve başkalarını doğal biçimde prova etmelerine olanak tanımaktadır. Arkadaşlarıyla ortak yaşantılar paylaşan öğrencilerin, iletişim becerileri gelişmekte ve arkadaşlarına karşı daha duyarlı olmaktadır. Bunun yanında yaratıcı drama, çocukların kendilerini ifade etmelerine imkân tanıyarak özgüven ve öz saygı gelişimine de katkıda bulunmaktadır (Tsiaras, 2016). Okul öncesi dönemden doktora düzeyine kadar hemen hemen her kademedede yaygın bir şekilde varlığını sürdüren yaratıcı drama uygulamalarının özellikle ilkökul döneminde etkili bir yöntem olduğu vurgulanmaktadır (Celume, Goldstein, Besançon ve Zenasni, 2020; Ormancı ve Şaşmaz Ören, 2010). Bu yönleriyle yaratıcı dramanın hayat bilgisi dersinde kullanılmasının, öğrencilerin akademik başarılarını artırmasının yanı sıra öz farkındalık geliştirmelerine, kendilerini tanımalarına ve empati kurma becerilerini güçlendirmelerine katkı sağladığı ifade edilmektedir (Özdemir, 2025; San, 1991; Üstündağ, 1994). İlkokul düzeyinde temel derslerden biri olan Hayat Bilgisi dersi, öğrencilerde özgüven, özsaygı ve öz disiplin gibi kişisel özelliklerin gelişimini desteklemekte ve onların toplumla etkili iletişim kurmalarına katkı sağlamaktadır (Demirtaş Şenel ve Buluç, 2023).

İlkokul çağındaki öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alındığında, Hayat Bilgisi dersinde yer alan bazı kavramların somut yaşantılarla desteklenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretim sürecinde öğrencilerin farklı duyularını harekete geçiren, onları etkin kılan ve öğrenilecek içeriği yaşantıya dönüştüren yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Yaratıcı drama, öğrencilerin görme, işitme, hareket etme, konuşma ve rol alma gibi çok yönlü katılımını desteklediği için Hayat Bilgisi dersinin yapısıyla uyumlu bir öğretim yöntemi olarak değerlendirilebilir (Küçükkaragöz ve Hartuç, 2015).

Genel olarak, hayat bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin yaratıcılık, akademik başarı ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği; bunun yanında sorgulama, problem çözme ve bilimsel süreç becerilerinin gelişimini desteklediği söylenebilir. Fakat bütün bunların yanında, yaratıcı drama yönteminin etkili ve sürdürülebilir olması için doğru uygulanması gerekmektedir. Yaratıcı dramanın ısınma-hazırlık, canlandırma ve değerlendirme olmak üzere 3 temel aşaması bulunmaktadır (Adıgüzel, 2006; Dönmez ve Baş, 2023; Onur, 2008; Öztürk ve Sarı, 2018; Ulubey ve Toraman, 2015; Ütkür ve Açıkalın, 2018). Yaratıcı dramanın aşamaları; öğretmenden öğrenciye tek yönlü bilgi aktarımı şeklinde ilerlememekte; öğrencilerin sürece katıldığı etkileşimli doğal bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Bu sebeple öğrencilerde yaratıcılık, farklı bakış açıları geliştirme, kendini ifade etme ve grup içinde etkileşim kurma gibi beceriler doğal öğrenme ortamı içinde desteklenir (Şahin, Girgin ve Özgeçen, 2021).

Yaratıcı dramanın söz konusu özellikleri, Hayat Bilgisi dersinde yalnızca bilişsel öğrenmeleri değil, öğrencilerin derse yönelik ilgi, memnuniyet, katılım ve tutum gibi duyuşsal özelliklerini de destekleyebileceğini düşündürmektedir. Literatürde, yaratıcı dramanın öğrencilerin çeşitli duyuşsal özelliklerinin gelişimine katkı sağladığını ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin, Çelik ve Buluç (2018), Türkçe ve sosyal bilgiler derslerinin yaratıcı drama yöntemiyle yürütülmesinin öğrenci memnuniyetini artırdığını belirlemişlerdir. Benzer şekilde, Uygungül Yılmaz ve Kaf (2019), sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama kullanımının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ve farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilere hitap eden zengin bir öğrenme ortamı sunduğunu ortaya koymuşlardır. Hayat bilgisi dersi bağlamında gerçekleştirilen araştırmalar da benzer sonuçlara işaret etmektedir. Çokçalışkan (2023), ilkokul üçüncü sınıf öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada yaratıcı drama uygulamalarının öğrenme sürecini daha eğlenceli ve etkili hâle getirdiğini saptamıştır. Benzer biçimde, Ütkür ve Açıklalın (2018), yaratıcı dramanın oyun ve hareket temelli yapısı sayesinde öğrencilerin öğrenme sürecine daha istekli katılım gösterdiklerini ve eğlenerek öğrenmelerini desteklediğini ifade etmişlerdir.

Eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin derslere yönelik tutumları, öğrenme katılımlarını ve akademik yaşam kültürünü etkileyen en önemli değişkenlerden biri olarak görülmektedir. Öğrencinin herhangi bir derse yönelik tutum düzeyi öğrenme sürecini anlama açısından önem taşımaktadır. Tutumların sonradan kazanılabilen ve öğrenme yaşantılarıyla değişebilen eğilimler olması, bu değişkenin ölçülmesini ve eğitim sürecinde dikkate alınmasını gerekli kılmaktadır (Demirtaş Şenel ve Buluç, 2023). Bununla birlikte ilkokul 3. sınıf düzeyinde hayat bilgisi dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarına olan etkisini inceleyen uygulamalı bir araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın amacı; hayat bilgisi dersinde yaratıcı drama etkinliklerinin üçüncü sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisini incelemektir.

Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Deney ve kontrol gruplarının öntest tutum puanları arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tutum puanları öntestten son teste anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Deney grubunda yer alan öğrencilerin tutum puanları öntestten son teste anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. Deney ve kontrol gruplarının son test tutum puanları arasında anlamlı fark var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, uygulama süreci, geçerlik ve güvenirlik, verilerin analizi ve yorumlanması ile araştırma etiği başlıklarına yer verilmektedir.

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nicel araştırma yaklaşımlarından ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Grupların yansız atama yoluyla oluşturulmadığı bu tür çalışmalarda, uygulama öncesi ölçümler grupların başlangıçta benzer özellikler gösterip göstermediğini belirlemek açısından önem taşımaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015, s. 208).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, uygun örnekleme yöntemiyle belirlenen ve 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Ankara ilindeki bir ilkokulda öğrenim gören deney ve kontrol gruplarındaki toplam 40 ilkokul 3. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Grupların belirlenmesinde ilgili ilkokulda yer alan 3. sınıflara tutum ölçeği uygulanmış ve birbirine yakın olan iki şubeden biri deney (20 kişi) biri kontrol (20 kişi) grubu olarak atanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin hayat bilgisine yönelik tutumların belirlenmesi için Oker ve Tay (2020) tarafından geliştirilen “Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek, üçlü Likert tipi bir ölçme aracı olarak yapılandırılmıştır. Ölçekte 10’u olumlu, 6’sı olumsuz olmak üzere 16 madde bulunmaktadır. Maddeler “katılmıyorum”, “kısmen katılıyorum” ve “katılıyorum” biçiminde derecelendirilmekte; bu seçenekler sırasıyla 1, 2 ve 3 puan olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 16 ile 48 arasında değişmektedir.

Araştırmanın uygulama süreci başlamadan önce veri toplama aracı örneklem grubu dışında kalan 51 ilkokul 3. sınıf öğrencisine uygulanmış ve Cronbach Alpha katsayısı 0,86 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde Ankara’da yer alan bir ilkokulun 3. sınıf düzeyinde öğrenim gören deney ve kontrol gruplarındaki toplam 40 öğrenciyle yürütülmüştür. Bu süreçte deney grubunda yaratıcı dramayla hayat bilgisi uygulamaları yapılırken kontrol grubuna ise düz anlatım uygulanmıştır. Uygulama süreci Ülkemizde Hayat ve Doğada Hayat üniteleri kapsamında yürütülmüştür. Bu ünitelerde yer alan kazanımlardan yaratıcı dramaya uygun olanlar seçilmiş ve ders planları hazırlanarak sınıf eğitimi ve yaratıcı drama alanlarında çalışmalarını yürüten 2 alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri neticesinde hazırlanan ders planları düzenlenerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Her hafta bir ders saatinde aynı konular deney grubuna yaratıcı dramayla uygulanırken kontrol grubuna düz anlatımla uygulanmıştır. Sürece ilişkin özet bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo1
Uygulama Süreci

Grup	Öntest	İşlem	Sontest
Kontrol Grubu	Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği (1 Hafta)	Düz Anlatım (4 Hafta)	Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği (1 Hafta)
Deney Grubu	Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği (1 Hafta)	Hayat Bilgisi Dersinde Yaratıcı Drama Kullanımı (4 Hafta)	Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği (1 Hafta)

Tablo 1’ de incelendiğinde her iki grup için uygulama süresinin toplam 6 hafta sürdüğü görülmektedir. Deney ve kontrol gruplarında haftalık olarak aynı konu ve kazanımlar işlenmiştir.

Araştırma verilerinin analizine geçilmeden önce ölçeğin güvenilirliği ve verilerin normal dağılıma uygunluğu incelenmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum puanlarının dağılım özellikleri değerlendirilmiş ve kullanılacak istatistiksel testlere bu sonuçlara göre karar verilmiştir. Normallik varsayımı, Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınarak incelenmiştir. Alanyazında, grup büyüklüğünün 50’nin altında olduğu durumlarda Shapiro-Wilk testinin dikkate alınabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2016). Bu çalışmada her bir gruptaki katılımcı sayısı 50’nin altında olduğundan normallik değerlendirmesinde Shapiro-Wilk testi esas alınmıştır. Normallik analizine ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Deney ve Kontrol Gruplarının Normallik Testi Sonuçları

	s-w	sd	Çarpıklık	Basıklık	p
Kontrol Grubu Ön test	,887	20	-,167	-1,466	,023
Kontrol Grubu Son test	,894	20	-,847	-,006	,032
Deney Grubu Ön test	,876	20	-1,458	3,373	,015
Deney Grubu Son test	,840	20	-,009	-1,707	,004

Tablo 2 incelendiğinde, normallik varsayımlarının test edilmesinden elde edilen bulgular, deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanlarının normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Shapiro-Wilk testi sonuçlarının .05'in altında olması ve çarpıklık-basıklık değerlerinin bazı ölçümlerde kabul edilebilir aralığın (-1, ve +1) dışında yer alması nedeniyle analizlerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Bu kapsamda bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi, aynı grubun ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasında ise Wilcoxon İşaretli Sıralar testi tercih edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu çalışma için gerekli etik izin, Gazi Üniversitesinin 17 Ekim 2023 tarihli ve 18 sayılı toplantısında görüşülerek alınmıştır. Araştırmanın veri toplama ve uygulama süreci etik ilkeler doğrultusunda yürütülmüş ve yaklaşık altı hafta sürmüştür. Kullanılan veri toplama aracına ilişkin süreç, ölçeğin geliştirildiği çalışmada belirtilen kullanım koşulları dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılımda gönüllülük esası gözetilmiş, öğrencilerin veri toplama araçlarını cevaplamaları sürecinde gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve öğrenci velilerinden izin alınmıştır.

Bulgular**Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Tutum Puanları Arasındaki Farka Yönelik Bulgular**

Araştırmanın birinci alt probleminde, uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum puanları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Grupların Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	20	20.70	414	196.00	0.913
Kontrol	20	20.30	406		

Tablo 3 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının ön test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($U=196.00$; $p=.913$). Deney ve kontrol gruplarının sıra ortalamalarının birbirine oldukça yakın olması, uygulama öncesinde iki grubun Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum düzeylerinin benzer olduğunu göstermektedir.

Kontrol Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Öntestten Sonteste Farklaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde, kontrol grubunun uygulama öncesi ve sonrası Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum puanları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Kontrol Grubu Ön Test – Son Test Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Son test - Ön test	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	6	10.42	62.50	0.142	0.887
Pozitif Sıra	9	6.39	57.50		
Eşit	5				

Negatif Sıralar Temeline Dayalı

Tablo 4 incelendiğinde, kontrol grubunun ön test ve son test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($z=-.142$; $p=.887$). Bu bulgu, düz anlatıma dayalı öğretim sürecinin kontrol grubundaki öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı bir değişim oluşturmadığını göstermektedir.

Deney Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Tutum Puanlarının Öntestten Sonteste Farklaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminde, yaratıcı drama uygulamalarının yürütüldüğü deney grubunun uygulama öncesi ve sonrası Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum puanları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Deney Grubu Ön Test – Son Test Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Son test - Ön test	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	4	9.69	126	2.35	.018
Pozitif Sıra	13	6.75	27		
Eşit	5				

**Negatif Sıralar Temeline Dayalı*

Tablo 5 incelendiğinde, deney grubunun ön test ve son test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2.357$; $p=.018$). Sıra ortalamaları ve sıra toplamaları dikkate alındığında bu farklılığın son test puanları lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının deney grubundaki öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde desteklediğini göstermektedir.

Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Tutum Puanları Arasındaki Farka Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt probleminde, uygulama sonrasında deney ve kontrol gruplarının Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum puanları karşılaştırılmıştır. Grupların son test puanları normal dağılım göstermediği için bu karşılaştırmada Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Grupların Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	20	22.55	451	159.00	0.262
Kontrol	20	18.45	369		

Tablo 6 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının son test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($U=159.00$; $p=.262$). Bununla birlikte sıra ortalamaları dikkate alındığında, deney grubunun sıra ortalamasının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, yaratıcı drama uygulamalarının deney grubundaki öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde desteklediğini; ancak bu farkın gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığını göstermektedir. Araştırmada yer alan amaç ve alt amaçlara göre elde edilen bulgular, sonuç ve tartışma bölümünde değerlendirilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Hayat Bilgisi Dersi Tutum Ölçeği hem deney hem de kontrol grubuna uygulanmış; elde edilen bulgulara göre uygulama öncesinde grupların ön test tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesinde Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum bakımından benzer düzeyde olduklarını göstermektedir.

Kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, deney grubunun ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında son test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca, uygulama sonunda her iki grubun son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu araştırmada, yaratıcı drama uygulamalarının deney grubundaki öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde desteklediği; fakat bu etkinin gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığını göstermektedir.

Araştırmada deney grubunda ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılık bulunması, yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde desteklediğini göstermektedir. Bu durum, yaratıcı dramanın tutumu olumlu etkilediğini raporlayan çalışmalarla örtüşmektedir. Örneğin; Dede (2024), ilkokul 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumları olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Öztürk ve Sarı (2018), Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ilkokul 4. sınıf öğrencileriyle yürüttükleri araştırmalarında yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu etkilediğini vurgulamışlardır. Çelik ve Buluç (2018) da yaratıcı drama yöntemiyle gerçekleştirilen değer öğretiminin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin bilimsellik, hoşgörü ve saygı değerlerine yönelik tutumu artırdığını ifade etmişlerdir. Çelik (2025) ise yaratıcı drama uygulamalarının ilkokul 1.sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersi motivasyonunu artırdığı çalışmada yaratıcı dramanın diğer duyuşsal öğrenme süreçlerini de destekleyebileceğini göstermektedir.

Araştırma sonucunda deney grubunda Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumların artmasının, yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin derse aktif katılımını artırması ve sürecin eğlenceli ve etkileşimli bir öğrenme ortamı sunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim literatürde bu durumu destekleyen çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Nayci ve Adıgüzel (2017), ilkokul 5. sınıf öğrencileriyle yürüttüğü araştırmasında sosyal bilgiler dersindeki yaratıcı drama uygulamalarının öğrenciler tarafından eğlenceli bulunarak ders katılımının arttığını vurgulamıştır. Benzer şekilde, Çokçalışkan (2023) da ilkokul 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının eğlenerek öğrenmeyi desteklediği sonucuna ulaşmıştır. Ütkür ve Açıkalın (2018) ise yaratıcı drama ile işlenen hayat bilgisi derslerinin oyun ve hareket barındırmasından dolayı eğlenceli olduğunu ifade etmişlerdir. Literatürde yer alan meta analiz çalışmaları da yaratıcı dramanın duyuşsal özellikleri geliştirdiğini desteklediği sonucuna ulaşmışlardır. Yıldırım (2022), yürütmüş olduğu meta analiz çalışmada yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu pozitif etkilediğini raporlamıştır. Yine aynı çalışmanın nitel bulgularında drama yönteminin öğrencilerin duyuşsal özelliklerinden özgüveni güçlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Lee, Enciso ve Brown (2020) yürütmüş oldukları meta-analiz çalışmalarında yaratıcı dramanın öğrencilerdeki motivasyon ve tutumlarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı fark olmaması dikkat çeken bir sonuç olarak görülmektedir. Bu durumun oluşmasında uygulama süresinin toplam 6 hafta gibi kısa bir sürede değişmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu noktada Van Berkel ve Bosman'ın (2023) çalışmalarında yaratıcı dramanın süreç odaklı yapısının önem arz ettiğini vurgulamışlardır. Ögün (2023) ise ilkokul 2. sınıf Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama yöntemiyle yürüttüğü çalışmada, öğrencilerin çevre tutumları açısından ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Benzer şekilde Öztürk ve Sarı (2018), tutum değişikliğinin bir süreç olduğunu ve yaratıcı drama uygulamalarının yeterli süreyle yürütülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu nedenle mevcut araştırmada deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı fark bulunmaması, yaratıcı drama uygulamalarının etkisinin sınırlı uygulama süresi ve örneklem büyüklüğü gibi değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte, mevcut araştırmada deney grubunun ön test ve son testleri arasında anlamlı bir farkın olması, hayat bilgisi dersinde yaratıcı drama uygulamalarının ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersine yönelik tutumu geliştiren bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunun uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olması, elde edilen bulguların farklı örneklem gruplarına genellenmesi konusunda sınırlılık oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, sonraki çalışmalarda farklı sosyoekonomik düzeylerdeki okullardan ve daha geniş katılımcı gruplarından veri toplanması; mümkün olduğunda seçkisiz örnekleme yöntemlerinin tercih edilmesi önerilmektedir.

Araştırma, deney ve kontrol grubunda yer alan toplam 40 ilkökul üçüncü sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Bu nedenle gelecekteki araştırmalarda daha geniş örneklem gruplarına yer verilerek yaratıcı drama uygulamalarının Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum üzerindeki etkisi yeniden incelenebilir.

Bu çalışmada uygulama süreci, ön test ve son testlerin uygulanması da dâhil olmak üzere altı haftalık bir zaman dilimiyle sınırlıdır. Tutum gibi duyuşsal özelliklerin zaman içinde gelişebileceği dikkate alındığında, ileride daha uzun süreli yaratıcı drama uygulamalarının planlandığı araştırmalar yapılabilir.

Araştırma yarı deneysel desen doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Gelecek çalışmalarda yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin öğrenme sürecindeki deneyimlerine nasıl yansıdığını daha ayrıntılı biçimde ortaya koymak amacıyla eylem araştırması, durum çalışması veya karma yöntem gibi farklı araştırma desenlerinden yararlanılabilir.

Bu araştırma ilkökul üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersi kapsamında yürütülmüştür. İleride yapılacak araştırmalarda farklı sınıf düzeylerinde, farklı derslerde ve farklı ünite ya da kazanımlar çerçevesinde yaratıcı drama uygulamalarının etkisi incelenebilir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı: Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Etik Komisyonu
Karar tarihi: 17/10/2023
Belge sayı numarası: E.796785

Yazarların Katkı Oranı

Araştırmacılar bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılması süreçlerine eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Araştırmacıların diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel veya finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Teşekkür ve/veya Açıklama: Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenen bir proje temelinde üretilmiştir. Çalışma, üçüncü yazarın danışmanlığında ikinci yazarın yürütücüsü olduğu projenin çıktısıdır. Proje kapsamında sağladığı bütçeden dolayı TÜBİTAK'a teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17–30.
- Adıgüzel, Ö. (2017). *Eğitimde yaratıcı drama* (10. bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Celume, M. P., Goldstein, T., Besançon, M., and Zenasni, F. (2020). Developing children's socio-emotional competencies through drama pedagogy training: An experimental study on theory of mind and collaborative behavior. *Europe's Journal of Psychology*, 16(4), 707.
- Çelik, N. (2025). *İlkokul birinci sınıf Hayat Bilgisi dersinde kavram gelişiminin yaratıcı drama yöntemiyle desteklenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çelik, Ö., ve Buluç, B. (2018). Disiplinler arası yaklaşımla değer öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 67–88. doi:10.17556/erziefd.325878
- Çokçalışkan, H. (2023). *İlkokul üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının öğrencilerin kavram öğrenme başarılarına, akademik başarılarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Dede, B. (2024). *Hayat Bilgisi dersi "Doğada Hayat" ünitesinin yaratıcı drama yöntemi ile öğretiminin öğrencilerin çevre farkındalıklarına, doğa algılarına ve Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Demirtaş Şenel, G., ve Buluç, B. (2023). Hayat Bilgisi dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(1), 183–209.
- Dönmez, T., ve Baş, M. (2023). Kuralların öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik bir eylem araştırması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 2173–2206. doi:10.29299/kefad.1374667
- Küçükkaragöz, H., ve Hartuç, D. A. (2015). İlkokul 2. sınıf Hayat Bilgisi dersinin drama yöntemi ile öğretimine ilişkin bir uygulama önerisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 10(1), 15–30. doi:10.21612/yader.2015.002
- Lee, B. K., Enciso, P., and Brown, M. R. (2020). The effect of drama-based pedagogies on K-12 literacy-related outcomes: A meta-analysis of 30 years of research. *International Journal of Education & the Arts*, 21(30). doi:10.26209/ijea21n30
- Nayci, Ö., ve Adıgüzel, Ö. (2017). The effect of using creative drama as a method in social sciences lesson to student success. *Education and Science*, 42(192), 349–365. doi:10.15390/EB.2017.6514

- Oker, D., ve Tay, B. (2020). Hayat Bilgisi dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumları. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(2), 731–756. doi:10.23863/kalem.2020.173
- Onur, G. (2008). *İlköğretim 2. ve 3. sınıf öğrencilerine sınıf ve okul kurallarının Hayat Bilgisi dersi programı çerçevesinde drama tekniği ile öğretiminin kalıcılığa etkisi* (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr>
- Ormancı, Ü., ve Ören, F. Ş. (2010). Classroom teacher candidates' opinions related to using drama in primary school: An example of Demirci Faculty of Education. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 43(1), 165–192. doi:10.1501/Egifak_0000001195
- Öğün, M. N. (2023). *Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanılarak öğrenci çevre tutumu ve görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, C. (2023). Türkiye’de sınıf eğitimi alanında yaratıcı drama yöntemi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 18(1), 1–20.
- Özdemir, C. (2025). Sınıf öğretmenlerinin gözünden Hayat Bilgisi dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(2), 1375–1399. doi:10.37217/tebd.1559545
- Özkara, F. Ç., ve Keklik, A. (2021). Gelecek için biyoekonomi kavramı: Bir drama atölyesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 1–20.
- Öztürk, T., ve Sarı, D. (2018). İlkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve öğretimin kalıcılığına etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 586–605. doi:10.30831/akukeg.342704
- San, İ. (1991). Eğitim-öğretimde yaşayarak öğrenme yöntemi ve estetik süreç olarak yaratıcı drama. *Eğitimde Nitelik Geliştirme Sempozyumu* içinde. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Şahin, Ç., Girgin, D., ve Özgeçen, Ö. (2021). Türkiye’de ilkököl kademesinde drama alanında yapılan çalışmaların incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), 774–787. doi:10.37217/tebd.910757
- Tsiaras, A. (2016). Enhancing school-aged children’s social competence through educational drama. *The Journal of Drama and Theatre Education in Asia*, 6(1), 65–90.
- Ulubey, Ö., ve Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 195–220.
- Uyungül Yılmaz, Ö., ve Kaf, Ö. (2019). The effects of creative drama method on students’ attitude towards social studies with respect to learning styles. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(2), 1340–1366. doi:10.14812/cuefd.595810
- Üstündağ, T. (1988). *Dramatizasyon ağırlıklı yöntemin etkililiği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (1994). Günümüz eğitiminde dramının yeri. *Yaşadıkça Eğitim*, 37, 7–10.

- Ütkür, N., ve Açıkalın, M. (2018). Yaratıcı drama yönteminin Hayat Bilgisi dersinde kullanılmasının öğrencilerin başarılarına etkisinin ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 253–269. doi:10.17860/mersinefd.341967
- van Berkel, A. J. M., and Bosman, A. M. T. (2023). Sociable in someone else's shoes: A review of drama as social skills training for elementary school children. *International Journal of Research in Education and Science*, 9(1), 165–187. doi:10.46328/ijres.3037
- Yildirim, E. (2022). The effect of drama method on academic achievement and attitude: A comparative meta-analysis and meta-synthesis. *International Journal of Research in Education and Science*, 8(1), 18–49. doi:10.46328/ijres.2696

Extended Abstract

Introduction

Educational practices have been reshaped by social, cultural, and technological changes, increasing the need for student-centered methods that support learners cognitively, affectively, socially, and psychomotorically. Creative drama is one of these methods because it involves improvisation, role-playing, movement, interaction, and learning through experience. In creative drama processes, students take different roles, reconstruct daily-life situations in a safe classroom environment, communicate with peers, and express themselves more freely.

The Life Studies course is closely related to students' daily lives, social relations, environment, responsibilities, and basic life skills. Since primary school students need concrete and experience-based learning opportunities, methods that activate different senses and make abstract concepts more meaningful are important. In this respect, creative drama is suitable for the Life Studies course. Previous studies have shown that creative drama can make lessons more enjoyable and support participation, motivation, and positive attitudes. However, applied studies directly examining third-grade primary school students' attitudes toward the Life Studies course are still limited. Therefore, this study aimed to examine the effect of creative drama activities used in the Life Studies course on third-grade primary school students' attitudes toward the course. Accordingly, the study investigated the pretest equivalence of the experimental and control groups, the pretest-posttest change within each group, and the posttest difference between the groups.

Method

This study was conducted using a quantitative quasi-experimental design. A pretest-posttest non-equivalent control group design was employed. The study group consisted of 40 third-grade primary school students attending a primary school in Ankara during the fall semester of the 2023–2024 academic year. The participants were selected through convenience sampling. There were 20 students in the experimental group and 20 students in the control group. Before the implementation, the Life Studies Course Attitude Scale was administered to third-grade classes in the school, and two classes with similar attitude scores were selected. One class was assigned as the experimental group and the other as the control group.

The data were collected using the Life Studies Course Attitude Scale developed by Oker and Tay (2020). The implementation lasted six weeks. In the first week, the pretest was administered to both groups. The experimental group received instruction through creative drama activities, while the control group received lecture-based instruction. In the final week, the posttest was administered. The creative drama lesson plans were prepared according to selected learning outcomes and reviewed by two field experts in primary education and creative drama. Since the data were not normally distributed, the Mann-Whitney U test and Wilcoxon signed-rank test were used. Ethical approval was obtained at the 18th meeting of Gazi University held on October 17, 2023. Participation was voluntary, students were informed, and parental consent was obtained.

Findings

The findings were examined in line with the research sub-problems. First, no statistically significant difference was found between the pretest attitude scores of the experimental and control groups. This result indicates that the groups were similar before the implementation. Second, the comparison of the control group's pretest and posttest scores showed no statistically significant difference. Third, the experimental group's pretest and posttest scores differed significantly in favor of the posttest. Finally, no statistically significant difference was found between the posttest scores of the experimental and control groups. Although the experimental group had a higher mean rank, this difference did not reach a statistically significant level.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The results of this study indicate that creative drama activities positively supported the attitudes of students in the experimental group toward the Life Studies course. While no meaningful change was observed in the control group, the students who participated in creative drama activities showed a positive improvement in their attitudes toward the course. This result suggests that creative drama can contribute to students' affective engagement with the Life Studies course by making the learning process more active, enjoyable, and experience-based.

This finding is consistent with previous studies reporting that creative drama has positive effects on students' attitudes toward courses. Dede (2024) found that creative drama activities used in the Life Studies course positively affected students' attitudes toward the course. Similarly, Öztürk and Sarı (2018) reported that creative drama practices in Social Studies improved students' attitudes toward the lesson. These studies support the idea that creative drama can be an effective method for improving students' affective learning outcomes.

The positive change observed in the experimental group may be explained by the nature of creative drama. Creative drama enables students to participate actively in the lesson, take roles, move, play, communicate with peers, and learn through experience. Therefore, it can make the course more enjoyable and meaningful for primary school students. Studies by Ütkür and Açıkalın (2018), Çokçalışkan (2023), and Nayci and Adıgüzel (2017) also indicate that drama-based lessons are perceived by students as enjoyable, engaging, and supportive of active participation. In addition, meta-analysis studies by Yıldırım (2022) and Lee, Enciso, and Brown (2020) show that drama-based pedagogies support students' attitudes, motivation, self-confidence, and other affective characteristics.

However, the lack of a significant difference between the experimental and control groups at the end of the implementation should also be considered carefully. This result may be related to the limited duration of the implementation, the size of the study group, and the fact that attitudes are affective characteristics that may require a longer process to change.

Based on the results of the study, it can be recommended that creative drama activities be used more frequently in Life Studies lessons, especially in topics that are closely related to daily life, communication, responsibility, environment, nature, and social relations. Teachers may be supported through in-service training on planning and implementing creative drama activities. Future studies may be conducted with larger study groups, longer implementation periods, different grade levels, and different units or subjects. In addition, qualitative or mixed-method studies including student views, teacher observations, and classroom observations may provide a deeper understanding of how creative drama affects students' attitudes toward the Life Studies course.